

**Milyen az ideális iskola?**

**Egy 20 tanéves tanár töprengései**

**A pályázatot készítette:**

**Név: Horváth Anikó**

Gyakorló pedagógusként tanévekben mérem a koromat, ahogy a pedagógus életpályamodell is a pályán eltöltött évek számát veszi figyelembe. 1997 szeptemberétől dolgozom a Tatabányai Árpád Gimnáziumban, így ebben a tanévben lettem 20 tanéves tanár. Két évtizede foglalkozom diákokkal, s a magyar nyelv, az irodalom, a művészetek oktatása mellett osztályfőnökként immár harmadik osztállyal készülök a közeledő ballagásra. Amikor elolvastam a pályázati felhívást, elgondolkodtam azon, hogy az iskolában eltöltött 20 esztendőnyi tapasztalat alapján milyennek látom az ideális iskolát. Ahhoz, hogy ezt meg tudjam fogalmazni, először azt kell tisztázni: Mit jelent az a szó, hogy ideális? Az „*Idegen szavak és kifejezések szótára*” több jelentést is felsorol: *eszményi, tökéletes, mintaszerű; gondolati, képzeletbeli, kitalált; elérhetetlen; fenséges, remek; valamely törvénynek, szabálynak tökéletesen megfelelő.*<sup>1</sup> Ezt a nem is olyan kevés jelentést figyelembe véve tekintsük át, milyen az IDEÁLIS iskola!

### **I mint INSPIRÁLÓ**

Az ideális iskola először is inspirálja mindazokat, akik ott töltik mindennapjaikat. A diákokat és a tanárokat is arra ösztönzi, hogy az együtt töltött időt minél hasznosabban, értelmesebben használják föl. Ha nem csak kötelességből, a munkaidőt letudva, hanem a fejlődésre felhasználva töltjük el az időt a tanteremben, biztos, hogy mindkét fél úgy érzi majd, nem volt időpocsékolás az a napi hatszor, hétszer, nyolcszor, esetleg kilencszer 45 perc. A tudást át lehet adni úgy is, hogy a kevésbé jól motivált tanulók is találjanak maguknak valami érdekeset az elhangzottakban. A játékos feladatok oldják a szorongó diákokban lévő feszültséget, a kooperatív feladatok pedig segítenek abban, hogy minden tanuló megtapasztalhassa, ő is hozzá tud tenni valamit a közös munkához. Amikor egy író, költő életművének bemutatásánál fényképeket viszek be az órára – legyenek azok akár csokipapíron, képeslapon, igényesen megszerkesztett kötetben, vagy a vetítövásznonra kivetítve – biztos, hogy a legkevésbé érdeklődő diák is felfigyel az osztályból. Úgy gondolom, minden tantárgy magában hordozza a lehetőségét annak, hogy a különlegeseit, az érdekeset kiemelve motiváljuk a ránk bízott gyerekeket.

### **D mint DIFFERENCIÁLÓ**

Az ideális iskola mindig abból indul ki, hogy nincs két egyforma ember. Ez minden tanórai vagy tanórán kívüli foglalkozáson fontos, nem függ a csoport létszámától sem.

Éppen ezért olyan nagy kihívás megtanítani a tananyagot: a különböző előismeretekkel, életpaszttal, érdeklődési területtel, képességgel, készséggel rendelkező diákoknak ugyanazt az ismeretanyagot kell elsajátítaniuk. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, a pedagógusnak ismernie kell azokat a tanulókat, akikkel együtt dolgozik, s azokat a pedagógiai módszereket, amelyeket sikerrel alkalmazhat. „Az adaptív pedagógus tipikus jellemvonása, hogy tevékenységével alkalmazkodni képes a rábízott tanulók tanulási igényeihez, ismeri a tanulók szükségleteit, és ennek megfelelően differenciál.”<sup>2</sup> Úgy vélem, a mai tanárképzés fontos feladata, hogy minél több adaptív pedagógust képezzen, mert ez segítheti a BTM és SNI tanulókat abban, hogy sikerélményhez jussanak az iskolában.

### **E mint EGÉSZSÉGTUDATOS**

Az ideális iskola az embert testi-lelki-szellemi egészként kezeli. Így a tanulók egészségének megőrzése kiemelt feladata. Épp ebben látom a legnagyobb kihívást, amivel a jövőben szembe kell néznie oktatási rendszerünknek. Sajnos az utóbbi néhány évben egyre többször találkozom olyan tanulókkal, akik komoly egészségügyi problémákkal küzdenek. Nem egy esetben ez ahhoz vezet, hogy magántanulói státuszt kell kérvényeznie a szülőnek, hogy gyermeke ne maradjon le a tanulásban. A mindennapos testnevelés bevezetése sokat tett azért, hogy gyermekeink egészségesebbek legyenek, de ez nem oldja meg a napi hét-nyolc-kilenc tanórásra padba ültetett tanulók helyzetét. Én olyan iskolában szeretnék tanítani, ahol délután már nem kell odafigyelést, gondolkodást igénylő tanórákon részt venniük a diákoknak. Ehelyett a sporttal, a zenével, a vizuális művészetekkel eltöltött délutáni foglalkozásokon lehetőség lenne arra, hogy „szellemileg” egy kicsit kikapcsolódjanak, így felfrissülve kezdhethetnék neki az önálló tanulásnak.

### **Á mint ÁRAMLAT-ÉLMÉNYT ADÓ**

Az ideális iskolában a diákoknak lehetőségük van olyan tevékenységek megélésére, amelyben megtapasztalhatják, milyen az, amikor magával ragad az, amit csinálunk, és örömet lelünk benne. Tanárként érdemes elgondolkodni Csíkszentmihályi Mihály alábbi megállapításán:

„Vizsgálataink azt mutatták, hogy a flow gyakori bekövetkezése sokkal nagyobb hatással van a tehetség kibontakoztatására, mint

a kognitív képességeket objektíven mérő teszteken elért jó eredmény, vagy bizonyos személyes tulajdonságok (pl.: szorgalom), vagy a szülők társadalmi és anyagi helyzete.”<sup>3</sup>

Egy tanítási órán is át lehet élni, milyen az, amikor magával ragad az, amivel foglalkozunk. Tanárként örül a szívem, amikor óra végén a csengő megszólalásakor elhangzik a kérdés: „Már kicsengettek?”. Törekednünk kell arra, hogy minél többször sikerüljön olyan tanórát tartanunk, ami ezzel a mondattal zárul.

### **L mint LÁTOGATÓBARÁT**

Az ideális iskola jellemzéséhez kölcsönvettem ezt a fogalmat a múzeumoktól – talán nem önkényesen, hiszen magam is elvégeztem a múzeumpedagógia szakirányt, s igyekszem az iskola falain túl szervezett programokon hasznosítani mindazt, amit ott tanultam. Ahogy egy múzeumnak, úgy egy iskolának is fontos, hogy jól érezze magát az, aki megfordul benne. Nem mindegy, milyen az épület belső tere, a tantermek felszereltsége, s az, hogy mivel és hogyan tölthetjük el ott az időnket. A diákok és a pedagógusok valamint az ő munkájukat segítő dolgozók mellett fontos, hogy a szülők is úgy érezzék, helyük van az iskolában: meghallgatják őket, figyelnek rájuk, partnerként kezelik őket.

### **I mint INNOVATÍV**

Az ideális iskolának szüksége van az állandó fejlődésre. Mivel egy folyamatosan változó, mozgásban lévő környezetben kell az élethez szükséges tudást átadnia, ezért elengedhetetlen a megújulás. Ami 50 vagy 100 évvel ezelőtt korszerűnek számított, az ma már rég a múlté. Az információs társadalom korszakában senki sem tud megfelelő digitális kompetencia nélkül boldogulni. Ezért tartom fontosnak, hogy az oktatási intézmények fenntartója biztosítson lehetőséget az iskolák számára, hogy folyamatosan fejleszteni, cserélni tudják informatikai eszközeiket. Emellett továbbképzések szervezésével segítse a pedagógusokat abban, hogy munkájukat a legkorszerűbb, leghatékonyabb módszerekkel és eszközökkel végezhessék. Lépést kell tartanunk diákjainkkal a digitális tudás terén, hogy tanárként hitelesek maradjunk.

## S mint SOKSZÍNŰ

Az ideális iskola soha nem feledkezik meg arról, hogy ahány diák, annyiféle személyiség. Mindenki tehetséges valamiben, s nekünk tanárként az a feladatunk, hogy segítsük tanítványainkat abban, hogy felismerjék, miben kiemelkedők, és ha ez sikerült, a tehetséggondozást támogató tevékenységekkel biztosítsuk fejlődésüket. Ehhez érdemes szem előtt tartanunk Gardner többszörös intelligencia elméletét, amely a következő intelligenciákat különbözteti meg: verbális-nyelvi, matematikai-logikai, térbeli-vizuális, testi-kinesztetikus, zenei, interperszonális, intraperszonális és gyakorlati intelligencia.<sup>4</sup>

Ahogy a tanulók, úgy a pedagógusok is különféle személyiségek. Az ideális iskolában a tanárok figyelnek egymásra, együttműködnek a nehézségek leküzdésében, tudnak egymástól tanulni. Csak úgy lehet sikeres egy iskola, ha az ott dolgozók igazi csapatot alkotva, egymást ismerve és elismerve együtt munkálkodnak azon, hogy a pedagógiai programban megfogalmazott célkitűzések megvalósulhassanak.

A sokszínűség elengedhetetlen a pedagógiai módszerek, az iskolai és iskolai időn kívüli tevékenységek, programok tekintetében is. Mivel a körülöttünk lévő világ is sokszínű, az iskolának is meg kell tudni mutatnia a diákjainak, hogy az élet soha nem fekete vagy fehér – de ebben tudni kell eligazodni, s a mi feladatunk, hogy segítsük ezt az eligazodást.

## **I**NSPIRÁLÓ + **D**IFFERENCIÁLÓ + **E**GÉSZSÉGTUDATOS + **Á**RAMLAT-ÉLMÉNYT **A**DÓ + **L**ÁTOGATÓBARÁT + **I**NNOVATÍV + **S**OKSZÍNŰ = IDEÁLIS

Vitatkozhatunk azon, hogy igaz-e a fenti képlet. Azt azonban bátran állítom, hogy az ideális szó a fenti nagybetűs sorokban nem a szótárban megjelölt *elérhetetlen* és *képzeletbeli* jelentésben szerepel, ha az iskolára vonatkoztatjuk. Remélem, egyszer majd eljön az idő, amikor IDEÁLIS iskolában taníthatok.

<sup>1</sup> Bakos Ferenc: *Idegen szavak és kifejezések szótára*, Akadémiai Kiadó, Bp., 2003, 274. old.

<sup>2</sup> N. Tóth Ágnes: *A pedagógia adósságai*, Savaria University Press, Pápa, 2015, 201. old.

<sup>3</sup> Csíkszentmihályi Mihály: *A fejlődés útjai. A harmadik évezred pszichológiája*, Nyitott Könyvműhely, Bp., 2007, 240. old.

<sup>4</sup> Kristen Nicholson-Nelson: *A többszörös intelligencia*, Scholastic Inc. – Szabad Iskolákért Alapítvány, Bp., 2007, 12. old.